

JELENTÉS AZ ÉSZAKI-BAKONYBAN 1949-BEN VÉGZETT Bányaföldtani FELVÉTELÉRŐL

Írta : BERTALAN KÁROLY

A Bakonykoppány, Csót és Pápateszér községek közé eső felvételi terület Ny-i folytatása előző évi munkaterületemnek. Ezzel a Bakony É-i lábához támaszkodó, pannóniai dombvidékkel földtanilag eddig KOCH A., TAEGER H., SCHRÉTER Z. és STRAUZS L. foglalkoztak.

Az É-i Bakony legidősebb képződménye a Bakonykoppánytól ÉNy-ra felszínre bukkanó *karni* emeletbeli *raibli márga*. Apró Cardita-szerű lenyomatokat, foraminiferákat és ostracodákat tartalmaz. Másik kicsiny kibúvása az ugodi szőlőktől Ny-ra van.

Felette *raibli mészkő* települ, majd a felső-triász rétegsort *fődolomit* és *dachsteini* mészkő zárja le. Jura és kréta tengeri üledékek nincsenek a területen. A kréta időszak szárazföldi képződményének nyomait degradált bauxitszerű anyagok képviselik; kisebb felszíni elterjedésük erős lepusztulással magyarázható. Bauxitszerű agyagot a terület D-i folytatásában, a Vörös János-séd völgyében láttam. A Bécsikút-árokban terra rossa-szerű vörös agyag található.

Középső-eocén nummulinás mészkő csupán Szücs és Fenyőfő között fordul elő, helytálló volta azonban itt is kétséges. Ettől eltekintve, a Fenyőfőtől az ugodi Hamuházi-kútig terjedő körülbelül 12 km hosszú szakaszon, nem találunk a felszínen eocén képződményeket, görgetegek azonban a hegység lábához támaszkodó fiatalabb (pliocén, pleisztocén) kavicsban általános elterjedésűek. Ezekben az alsó-eocén alveolinás mészkőgörgetegek a leggyakoribbak, tehát feltételezhető, hogy ezen a szakaszon az alaphegységnek a felszínen lévő területéről az eocén rétegsor teljesen lepusztult. A hegység lábánál, a harmadkori üledékek alatt a mélyben, legalább is a keményebb alveolinás mészkő által megvédett alsó-eocén rétegek sértetlenül meglehetnek. Esetleges kőszéntartalmuk eldöntésére néhány kutatófúrás lemélyítését javasoltam.

A *pliocén* csillámos, *homokos agyaggal* és finomszemű homokkal kezdődik és *konglomerátum-padokat* tartalmazó kavicsal zárul.

Utóbbiak az alaphegység közelében ujjszerűen benyúló, kiékelődő lencsákat alkotnak a homokokban és abráziós eredetűek lehetnek. A fiatalabb kavicsból csak nehezen különböztethetők meg. Csóttól K-re mangányomokat figyeltem meg a pannóniai kavicsban. Kövületes pannóniai képződmény Csóttól ÉK-re, Bakonytamási D-i faluvégén, Pápateszér ÉK-i szélén és a pápateszéri téglagyárnál fordul elő. A téglagyár fejtőgödre alsó pannont tár fel, a többi előfordulás valószínűleg fiatalabb és a *Congeria ungula caprae szintnek* felelhet meg. A pannonban helyenként fellépő földes-fás barnakőszén-előfordulások jelentéktelenek.

A pleisztocént főleg futóhomok képviseli, valódi lösz csak Bakonykoppánynál mutatkozik. A pleisztocénben a pannóniai kavicsok egy része is feldolgozódott, elválasztásuk nehézségbe ütközik.